

LEIOAKO UMORE AZOKA 2014

Estreinalditarako gune aproposa

Leioako kale arteen azoka erraldoia 15. ediziora heldu da aurtengoan. Maiatzaren 15etik 18ra bitarte, biztanle ezohikoek hartuko dituzte hiriko kaleak: klownek, dantzariak, antzezleak, bihurrikariak, pailazoen, arte hauetako gainerako sortzaileak. Ehundik gora errepresentazio eskainiko dituzte, bazter ugariatik etorrira. 43 konpainia batuko dira. Kultur Leioak antolatutako ekimena da.

| MYRIAM GARZIA |

ERABATEKO estreinaldiak 18 izango dira, eta horietarik zortzi euskal antzerki taldeen eskutik. Baliabide artistikoak anitzak dira Leioan: dantza, antzerkia, antzerki mugikorra, keinu bidezkoa, zirkoa, mikroteatroa, bihurrikatzea, maskara antzerkia, musika uztartzen duten ikuskizunak, klownak, dantza bertikala, dantza hiritarra, instalazioak eta jokoak, zirko garaikidea, performancea, gorputz perkusioa edota diziplina anitzeko ikuskizunak.

Ekintza paraleloak ere antolatu dira gainera. Besteak beste, Toti Toronell pailazo katalanaren marrazkiak eta poema ikusgarriak biltzen dituen *Totidadeak, pailazo baten zirriborroak* erakusketa eta Algortako Bertso Eskolak antolatutako Bertso-klownek ekimena. Bestetik, Kultur Leioako eraikinean 15 urteetako kartelak eta argazkiak proiektatuko dira.

Leioako kaleetan aurkituko dugun taldeetako bat Hortzmuga dugu. Aurten, konpainiak 25 urte bete dituela eta, *Nola* antzezlanarekin ondu dute. Kale antzerkirako sortu zen taldea, baina aretoetan jardun du bolada luzean eta obra esanguratsuak taularatu dituzte. Orain jatorrira itzuli dira: “Ez gara baina, sekula kaletik aldentu”, diosku Arantza Goikoetxea Hortzmugako zuzendariak.

Nola antzezlanean, testu barik hurbilduko dira ikusleengana (nagusiki haurrak). Sortutako soinuen mundua eta ikusiko dutena izango dira komunikazio bidea. “Sorkuntza prozesu luze batean murgildu ginen eta laborategian emandako ordu luzeek zer eta nola kontatu definitzera eramane gaituzte” dio zuzendariak. “Jaiotzen garen momentutik izaki apartak garelako aldarrikatzera eramaten gaituen beharrezana da *Nola*. Gizakion arteko

aldeez ari da, norbanakoen barne munduez”. Akzioa bi espaziotan garatuko da, kanpoan eta barruan, euzkura zarratu bat tarteko. Hala, 20 ikusle baino ez dira izango 20-25 minutuko pase bakoitzean. Lan berri honek Poloniara eramango ditu udan, Gdansk hirira hain zuzen, hango Feta kale antzerki jaialdian parte hartzera.

Kale antzerkiko taldeen egoeraz ere hitz egin digu Arantza Goikoetxea: “Osasun pattala dugula esan dezakegu, baina betiko kontua da hori. Gero eta eskaintza handiagoa dago, hiltzeko jaiotzen diren konpainiak, edo betiko konpainiak, egoerari aurre egin ezin eta zarratu behar dutenak. Euskal kulturaren identitate zati bat galtzen da konpainia batek ixten duen momentuan. Atzetik datozen belaunaldiek ez dute bide erraza”.



Gasteizko Kolektibo Monstrenko taldearen *Althra Silex* ikuskaria.

Kalea, kritika sozialerako espazio egokia

LEIOAKO UMORE AZOKAREN harira, Frantziako Generik Vapeur taldeko gidoilari eta zuzendari den Pierre Berthelot izan zen gure artean, eta *Kalerako Idazten* ikastaroa eman zuen. Berthelotek 40 urte daramatza kale antzerkian, bere belaualdiko antzezle gazteek sortu baitzuten kale antzerki berria. Antzerkia antzokitik ateratzeko lehen saiok izan ziren, eta kalea gure egin nahi genuen” gogoratu du Berthelotek. “Kanpoan zein giro dagoen ikusteko egiten dut kale antzerkia”, dio, baina giro metereologikoa ez ezik, “giro soziala eta politikoa ere ikusteko, funtsezkoak baitira gure lanean. Kale antzerkia, niretzat, arte totala da”.

Antzerkia aretotik ateratzea izan du beti xede. “Antzokia antzerkiko tokirik egokiena bada ere, kalea da gure eremu naturala. Sortzailea beharrezkoa du gizarteak, dauden arazoak seinatzeko orduan. Inguaruaz eta hiriaz hitz egiteko bestelako modu bat da”.

Alemania, Polonia, Italia, Txile... Munduan barrena ibili dira Generik Vapeurreko antzezleak. Beren muntaia erraldoietan ehundik gora lagunek parte har dezakete, horregatik, askotan tokian tokiko antzezle amateurekin egiten dute lan.

Ekintza publikotzat du kale antzerkia Berthelotek, “azken finean, antzerkia haserretik eta borrokatik ere sor baitaiteke. Zeure



burua askatzeko ere sortzen duzu, nolabait”. Hain zuzen, beren muntaia aski probokatzailerak dira. Publikoaren eguneroko eszenatikian jardutea gustatzen zaio Bertheloti: “Antzerkira inoiz joaten ez den jendea topatzen baita. Antzerkiarekiko zaletasuna sortzen dugu kalera ateratzen garen bakoitzean”.

Egoerak bultzatuta, Leioako Umore Azokak eta Bilboko Kalealdi jaialdiak bat egin eta Artekale elkarte eratu zuten 2004an, sektorearen duintasuna eta ezagupenaren alde egiteko.

Aretotik plazara jauzia egin duen beste euskal konpainietako bat Kukai dantza taldea dugu. *Gelajauziak* dugu Kukairen lan berriena, dantza tradizionala eta garakidea batzen dituen. Umore Azokan estreinatuko da.

Kataluniako Cesc Gelabert eta Kukai taldeko Jon Maya koreografoek sortu dute *Gelajauziak*. “Proiektuaren abiapuntutik, kale ikuskizun gisa planteatu nahi izan dugu eta honek asko markatzen du ikuskizunaren forma ere” diosku Jon Mayak. “Euskal herri-dantza zaharretan oinarritu gara, horren inguruan gogoeta egiteko. Hasieran, Gipuzkoako dantza zaharrak eta dantza jauziak izan zituen abiapuntu, baina gerora, jotaren inguruan egin dugu lan. Bere balio sozialean eta sinbolikoetan sakondu dugunez, garrantzia eman diogu dantza horiek normalki izan duten eremu naturalari, herriko plazari”.

Xabier Erkizia eta Aikho folk musika taldeko Sabin Bikandi eta Patxi Labordaren laguntza izan dute Kukaiko dantzariak. “Maisu handiak dira. Dantzan bezala, musikak ere oinarrian ditu tresna tradizionalak, baina tratamendua oso berezia da” dio Mayak. Bestalde, Nestor Basterretxearen Akelarre eskultura eta berak diseinatutako beste pare bat pieza ere ikuskariaren parte izango dira.

Gu bezalako tipo bi

Kale antzerkiak ispilu funtzioa izan dezake batzuetan. Eguneroko paisaia bi tipo ageri dira, bi gizaki primitibo, gure garai bizkorrotan seko harrituta. Hauxe da Gasteizko



**Kukai taldeak
Gelajauziak obra
eramango du
Leioara.**

Kolektibo Monstrenko taldeak ondu duen lan berriaren abiapuntua. Leioan estreinatuko dute *Althra Silex*. Andrés Berazes eta Javi Fernandez antzezleek azaldu dutenez, publikoarekiko harreman zuzena bilatzen du ikuskaririk. “Kalea gauza bizia da, errealitateak ez du ia fikziorik behar. Protagonista eta era berean ikusle izaten saiatzen gara. Akzio eta erreakzio truke honetan dago komunikatzeko asmoa. Dibertigarria eta alaia izan daitekeelakoan gaude. Zonalde eta ordutegi komertzialetan ateratzen saiatzen gara, kalea espazio publiko, espazio pribatu eta kontsumo espazio lez ulertzen dugulako” diote.

Publikoarekiko harreman zuzenak beldurtzen ote dituen galdetu diegu Berazesi eta Fernandezi: “Errespetua ematen du. Kalea, tribu zibilizatuen paisaia da, eta askotan izan daiteke arrotza. Adi egotea eskatzen du, alde basatirik ere badu. Kaleko antzerkia ere horrelakoa da”. ■

